

ករណី ជកដំណែង លោក កឹម សុខា

ឯកឧត្តម

កិច្ចព្រមព្រៀង ថ្ងៃទី ២២ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤.....2

ហេតុអ្វីបានជា លោក កឹម សុខា ជាវង់បាញ់ របស់ ហ៊ុន សែន³

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន4

ករណី ជក ជំលោច លោក ភឹម សុខា

កិច្ចព្រមព្រៀង ថ្ងៃទី ២២ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤

អ្នកវិភាគនយោបាយ ចោទសួរ ជា សំណួរ ថា ការដក លោក ភឹម សុខា ពី ដំណែង អនុប្រធានរដ្ឋសភា តើ វា ស្របនឹង ច្បាប់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែរឬទេ ?

គួរ យើង លើកយក កិច្ចព្រមព្រៀង ថ្ងៃទី ២២ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ រវាង គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ នឹង គណបក្សប្រជាជន មក ពិនិត្យ ថា តើ វា មាន សារជាតិ ជា ច្បាប់ ដែរ ឬទេ មុននឹង យើងឆ្លើយនឹងសំណួរខាងលើនេះ។

កិច្ចព្រមព្រៀង ២២ កក្កដា ជា កិច្ចព្រមព្រៀង មាន លក្ខណៈ ជា កិច្ចព្រមព្រៀង ឯកជន រវាង គណបក្សនយោបាយ ពីរ រក ដំណោះស្រាយ នៃ អធិករណ៍ នយោបាយ ក្រោយ ពី ការបោះឆ្នោត ថ្នាក់ជាតិ នៅ ឆ្នាំ ២០១៣។ កិច្ចព្រមព្រៀង នេះ នៅក្រៅ ច្បាប់ ហើយ គ្មាន ភាគព្រឹត្តិសីលធម៌ ដូច្នោះ វា គ្មាន មូលដ្ឋាន ច្បាប់ ណាមួយ សំរាប់ គ្រប់គ្រង វា នោះ ឡើយ ជា ពិសេស នៅស្រុកខ្មែរ ដែលជាប្រទេស គ្មាន នីតិវិធី បើ យើងលើកយក ដើមកំណើត នៃ កិច្ចព្រមព្រៀង មកពិនិត្យបន្ថែមទៀត វា មាន លក្ខណៈ ជា កិច្ចព្រមព្រៀង ប្រឆាំងនឹង រដ្ឋធម្មនុញ្ញ ថែមទៅទៀត ព្រោះជាកិច្ចព្រមព្រៀង មួយ យក កិច្ច (acte) ខុសច្បាប់ យក ការសម្រុះសម្រួលគ្នា ដើម្បី ចែកប្រយោជន៍គ្នា គឺ នាំគ្នាកែលម្អផលបោះឆ្នោត ស្របនឹងការចង់បានរបស់ខ្លួន គឺ ថា គណបក្សសង្គ្រោះ ជាតិ សុខចិត្ត ទទួល ខ្លួន ជា អ្នកចាញ់ ដោយ គ្មាន មាន ការ រាប់ សន្លឹកឆ្នោត ឡើង វិញ ដែល ខ្លួន បាន ទាមទារ ព្រោះ ម្ចាស់ឆ្នោត រាប់សែន នាក់ គេ គម្រូរ ៤ មាន។ ការ សម្រុះសម្រួល បែបនេះ វា ផ្ទុយនឹង គោលការណ៍ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និង កិច្ចព្រម ព្រៀង សន្តិភាព ២៣ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩១ ក្នុង នោះ មាន ការហាម មិន ៤ មាន ការ សម្រុះសម្រួល រវៀង គណបក្សនយោបាយ លើអ្វីមួយ ដែល វា មាន សារជាតិ ផ្ទុយ ពី ឆន្ទៈ ប្រជាពលរដ្ឋ ដែល ជា ម្ចាស់អំណាច។ មិនត្រឹមតែមិន រក យុត្តិធម៌ ៤ ម្ចាស់ឆ្នោត អ្នកដឹកនាំ គណបក្សសង្គ្រោះ មាន មានៈ ធ្វើ ការសម្រុះសម្រួល ជាមួយ គណបក្សប្រជា ជន បំពាន លើ យុត្តិធម៌ និង ឆន្ទៈ ម្ចាស់ឆ្នោត ថែមទៀត។ ដូច្នោះ កិច្ចព្រមព្រៀង២២ កក្កដា ជា កិច្ចព្រមព្រៀង គ្មាន ការយល់ព្រមពីម្ចាស់ឆ្នោត យ៉ាងនេះ គណបក្សស ង្គ្រោះជាតិ មិនអាច យក ពលរដ្ឋ ដែល បោះឆ្នោត ៤ខ្លួន ឬ ប្រជាជនខ្មែរ ធ្វើ ជា សាក្សី នៅពេលខ្លួន មាន បញ្ហាជា មួយ អ្នកចុះហត្ថលេខារួម នោះ បានឡើយ ព្រោះ ខ្លួនឯង ជា អ្នកទទួលខុសត្រូវ តែ ម្នាក់ឯងគត់ នៅចំពោះមុខ ការបំពាន កិច្ច ព្រមព្រៀង ពី សំណាក់ គណបក្សប្រជាជន ជាពិសេស ខ្លួន ដឹង ច្បាស់ណាស់ ថាខ្លួន ធ្វើ កិច្ចព្រមព្រៀងមួយ ជា មួយ ពួក អ្នកផ្តាច់ការនិយម មិនដែល គោរពអ្វី ដែល ជា ច្បាប់ នោះឡើយ។ យើងអាច សន្និដ្ឋាន បានថា ការដកដំណែង លោក ភឹម សុខា មិន មានលក្ខណៈ ជា កិច្ចរដ្ឋ (affaire d'Etat) ឬ កិច្ចសាធារណៈ (affaire publique) មិន ស្រប ច្បាប់ ព្រោះ វាគ្មានច្បាប់ជាមូលដ្ឋាន នោះឡើយ។ បើ និយាយឲ្យខ្លី គឺជាការចាញ់

ការណ៍ ជកដំណែង លោក សម សុខា

បោក របស់ គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ តែប៉ុណ្ណោះ ហើយ ការចាញ់បោក នេះទៀត វា អាច ស្ថានបាន តែ អ្នកដឹកនាំ គណបក្ស នេះ នៅ តែចចេស ធ្វើ នៅក្នុង របៀប «ធ្វើ សិន» ចាំ គិត តទៅទៀត។ ការណ៍ ហ្នេះ ហើយ ដែលអាច ចាត់ទុកជា វិបត្តិសីលធម៌ នៃ ពួក អ្នកដឹកនាំ ព្រោះវា ជាទង្វើមួយ ផ្ទុយនឹង ច្បាប់ និង សីលធម៌។

ហេតុអ្វីបានជា លោក កឹម សុខា ជារង់បាញ់ របស់ ហ៊ុន សែន

ព្រោះ កម្លាំង នយោបាយ របស់ លោក កឹម សុខា នៅក្នុង គណបក្ស សង្គ្រោះជាតិ និង លើ ឆាកអន្តរជាតិ មាន ទម្ងន់ តិចជាង លោក សម រង្ស៊ី ហើយ សម្ព័ន្ធភាព រវាង គណបក្ស សម រង្ស៊ី ជាមួយ គណបក្ស សិទ្ធិមនុស្ស ជា សម្ព័ន្ធភាព សំរាប់ តែបោះឆ្នោត ព្រោះ អ្នកដឹកនាំ គណបក្ស សម រង្ស៊ី នៅតែ ទុក គណបក្ស សិទ្ធិមនុស្ស ជា គណបក្ស តូច ដោយ ប្រៀបធៀប នឹងខ្លួន។ អ្នកជាប់ឆ្នោត នៅ ក្នុង រដ្ឋសភា នោះទៀត ពួក គណបក្ស សម រង្ស៊ី មាន ចំនួន ច្រើនជាង គណបក្ស សិទ្ធិមនុស្ស។ តែកម្លាំង នយោបាយ លោក កឹម សុខា តិចពិត តែ ជា កម្លាំង ចាំបាច់សំរាប់ បក្សសង្គ្រោះជាតិ ព្រោះ វា នៅក្នុង កម្លាំងរួម ដែល មិនអាច ដកចេញ ដោយ គ្មាន ផលវិបាក ដល់ កម្លាំង នយោបាយ នៅ ចំពោះមុខ គណបក្ស ប្រជាជន។ គេហកិច្ច ត្រីកោណ នេះឯង ដែល នាំ ៤ លោក ហ៊ុន សែន ពិបាក ប្រើល្បិច ព្រោះ ត្រូវ ចែក ចំណេញ ៤ ពួក លោក សម រង្ស៊ី និង ពួក កឹម សុខា ដូច្នោះ ត្រូវ ចំបាច់ ទម្លាក់ បុគ្គលម្នាក់ ចោល។ បុគ្គល នោះគឺ លោក កឹម សុខា ដែល ហ៊ុន សែន ទុក ជា មនុស្សខ្សោយ។ គេ អាច ចោទសួរ ជា សំណួរថា តើលោក សម រង្ស៊ី ដឹង ដែរ ឬទេ នូវ សមយុទ្ធ របស់ លោក ហ៊ុនសែន ? លោក សម រង្ស៊ី អាចនឹងដឹក ក្រៅផ្លូវការ ហេតុនេះឯង បាន ជា គាត់ ចាកចេញ ពី ស្រុកខ្មែរ អស់ រយៈពេល ៣ សប្តាហ៍ ដើម្បី នៅ ក្រៅ និង ឈរមើល គំរោងទម្លាក់ លោក កឹម សុខា ព្រោះ វា អាច មាន ចំណេញ ដល់ខ្លួន នោះដែរ ព្រោះ លោក កឹម សុខា ជា ឧបសគ្គ សក្តានុពល ជា និច្ច នៅក្នុង គេហកិច្ច ត្រីកោណ។ យើងឃើញ ថា នៅ ពេល លោក សម រង្ស៊ី សរសេរសំបុត្រ សូមទោស លោក ហ៊ុន សែន មុនពេលដែល មាន បាតុកម្ម សុំ ៤ រដ្ឋសភា ទម្លាក់ លោក កឹម សុខា គំរោង ទម្លាក់ លោក កឹម សុខា នៅ តែ បន្ត ជានិច្ច ព្រោះ លិខិត សម រង្ស៊ីគ្មានលក្ខណៈ រក ដំណោះស្រាយ នយោបាយ ជា លិខិត ការពារប្រយោជន៍ផ្ទាល់ ហើយអាចនឹង ជា ភ្លើងខៀវ ដោយប្រយោល បើកដៃ ក្រៅផ្លូវការ ៤ លោក ហ៊ុន សែន ធ្វើ សមិទ្ធិកម្ម ទម្លាក់ លោក កឹម សុខា។ ត្រូវ ដឹងថា ទោះបីគ្មាន បាតុកម្ម ប្រឆាំងនឹង លោក ហ៊ុន សែន នៅ ទីក្រុង បារីសក្តី ការទម្លាក់ លោក កឹម សុខា នៅ តែមាន ជានិច្ច។ សំដី លោក ហ៊ុនសែន នៅ ទីក្រុង បារីស ថា លោក កឹម សុខា អាច នឹង ចាត់ដំណែង គឺ ជា សារបញ្ជា ដល់ ក្រុមគាត់ ៤ អនុវត្ត ន័ គំរោង របស់ គាត់ តែប៉ុណ្ណោះ មិនមែន ជា ការឆ្លើយតបនឹង បាតុកម្ម នៅ ទីក្រុង បារីស ប្រឆាំងនឹងគាត់ នោះទេ ព្រោះបាតុកម្មនេះ គាត់ដឹងច្បាស់ថា វា នឹងមាន

ករណី ជកដំលោច លោក កឹម សុខា

កើតឡើង ដូចនៅសហរដ្ឋអាមេរិក នោះដែរ។ ខ្ញុំ មិនចោទ លោកសម រង្ស៊ី ថា **សេពសម**¹ ជាមួយ ហ៊ុន សែន នោះឡើយ តែគាត់ មាន ភាពធ្ងន់ (laxité) ក្នុងឋានៈ ជា អ្នកដឹកនាំ ក្នុង យុទ្ធសាស្ត្រ ការពារ គ្នាគាត់ នៅចំពោះមុខអំណាចផ្តាច់ការ ដូចយ៉ាង ការសរសេរ សូមទោស លោក ហ៊ុន សែន បង្ហាញ នូវ ចរិត កំសោយ របស់គាត់ រហូត មិនអាច រក្សា សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ របស់គាត់ ជា មនុស្ស ផង។ របៀបម៍ សន្ទនា របស់ គាត់ គ្មាន កម្លាំង អ្វី សំរាប់ ទ្រទ្រង់ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរី នៅស្រុកខ្មែរ បាន នោះឡើយ ព្រោះ វា មាន លក្ខណៈបំផ្លិចបំផ្លាញ ស្រដៀង ច្រើនជាង លក្ខណៈជាស្ថាបនា។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ខ្ញុំគ្មានបំណង ញុះញង់ ឲ្យ មាន ការបែកបាក់ នៅក្នុង គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ នោះដែរ ព្រោះ គ្មានប្រយោជន៍អ្វី ដល់ខ្ញុំជាខ្មែរសាមញ្ញម្នាក់ និង ប្រយោជន៍ដល់ជាតិ តែខ្ញុំមើលឃើញថា អ្នកដឹកនាំ គណបក្សសង្គ្រោះជាតិ និង ប្រជាជនកម្ពុជា កំពុង នាំគ្នាបោកប្រាស់ ប្រជាពលរដ្ឋ ដើម្បី បន្ត ចែក ចំណេញគ្នា «អ្នកខ្លាំង ស៊ីតាមខ្លាំង អ្នកខ្សោយ ស៊ីតាមខ្សោយ» រស់ ជា ញាតិ ស្តេចតា។ យើង ឃើញ ស្រាប់ហើយថា តំណាងរាស្ត្រ ពីរ នាក់ ត្រូវ ពួក គិរច្ឆាន វាយ ដូចសត្វ តែ គ្រាន់តែ ជនដៃដល់ ចូលខ្លួនសារភាព ហាក់បីជា ដូច ជា មាន ដំណោះស្រាយ សព្វគ្រប់ រវាង គណបក្សទាំងពីរ ដូចយ៉ាង លោក ឈាន រុន និង យ៉ែម បុញ្ញបុត្រី មាន ទឹកមុខ ញញឹម ដឹកដៃគ្នា ក្នុង កំនិត **លាងសាធ**² ដើរ ទៅ មូលដ្ឋាន ដើម្បី បង្ហាញ សាមគ្គីភាព ដែល ជា កំហុក មាន ក្លិន ឆ្អាប របស់ ពួក គេ នៅចំពោះមុខ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ។ តើ អាច ឲ្យ នរណា យល់បាន នូវ សកម្មភាព បែបនេះ ?

តែខ្ញុំ មិនឆ្ងល់ ប៉ុន្មានទេ ព្រោះ លោក កឹម សុខា គាត់ និយាយ ថា លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ គ្មាន អ្វី ពិបាក អនុវត្តន៍ ព្រោះ ទ្រឹស្តីនេះ ជា ទ្រឹស្តីសាកល ដូច្នោះ គាត់ អនុវត្តន៍ ទ្រឹស្តី សាកល នេះ វាគ្រប់គ្រាន់ សំរាប់គាត់។ ទស្សនៈ បែបនេះហើយ ដែល នាំឲ្យ គាត់ យល់ឃើញ ថា នៅ ពេល គណបក្សគាត់ ឈ្នះ ឆ្នោត គឺ មាន មហាប្រទេស ជា ច្រើន ណាស់ គេសន្យា យក បច្ចេកទេស របស់គេ មកជួយខ្មែរ នឹងអាចឲ្យ ស្រុកខ្មែរ មាន ការ រីកចំរើន ជា ពុំខាន។ នេះ ជា ទស្សនៈ ពួក ខ្មែរក្រហម យល់ឃើញថា យក លំអាន ចិន កុម្មុយនិស្ត មក អនុវត្តន៍ គឺ ច្បាស់ជា កម្ពុជា ក្លាយ ជា មហាប្រទេស កុម្មុយនិស្ត នៅ ក្នុងពិភពលោក។ ខ្ញុំ មិនដឹងទាល់តែសោះ ថា លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសាកល វាជា គោលវិធី មានប្រសិទ្ធិភាព ដល់ ម្លឹង ដូច្នោះហើយ បាន ជា លោក កឹម សុខា គាត់ ចុះ ឈ្មោះ ជាសមាជិក អង្គារ អ្នកប្រជាធិបតេយ្យនិយម ក្នុងពិភពលោក ហើយ លោក សម រង្ស៊ី

¹ សេពសម=Comploter។
² លាងសាធ= ស្រុះស្រួកគ្នាឡើងវិញ, se réconcilier។

ករណី ជកដំលោច លោក កឹម សុខា

ជាប្រធានអង្គារ អ្នកប្រជាធិបតេយ្យនិយម នៅអាស៊ី ដោយ សង្ឃឹមថា ទ្រឹស្តីលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសាកល ជាឌីសថទិព សំរាប់ស្រុកខ្មែរ ដែល មាន ការបោះឆ្នោត ជា គោលការណ៍ ត្រូវតែធ្វើ ទោះបី ការបោះឆ្នោតនោះ ធ្វើ នៅ ក្នុង លក្ខណៈ បែប ណា ក៏ ដោយ ព្រោះ ការបោះឆ្នោត ជា គោលការណ៍ នៃ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ដូច្នោះ មិន ចាំបាច់ គិត ពិចារណា រកហេតុផល អ្វីនោះទេ ដូច ពួកគាត់ នាំគ្នា បង្កើត គ.ជ.ប.ថ្មី ដូច ចាស់ ដដែល វាគ្រប់គ្រាន់ សំរាប់ ពួកគាត់ យកវាមក ធ្វើយុត្តិកម្ម នៃការបោះឆ្នោត នៅឆ្នាំ ២០១៧/២០១៨ នោះឯង។ ការមើលឃើញ បែប នេះ មាន តិខិណភាព (acuité) តែ នេះ ជា សិទ្ធិ របស់ បុគ្គលម្នាក់ៗ តែ ចំពោះខ្ញុំ ខ្ញុំមានជំនឿថា លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ មិន ស្របនឹង បរិបទ ខ្មែរ ទោះបី ជា លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសាកល មានអ្នកប្រាជ្ញល្បី ជា អ្នក អះអាង ក៏ ពុំ អាច ឆ្លើយតបត្រូវនឹង បញ្ហាខ្មែរនោះដែរ។ បើ វា ស្រួល អនុវត្ត ម្តង ដូច លោក កឹម សុខា អះអាង នោះ ស្រុកខ្មែរ មាន ការបោះឆ្នោតសាកល ដល់ទៅ ៥ អាណត្តិ រួច មកហើយ មាន លោក កឹម សុខា និង សម រង្ស៊ី ជា អ្នកប្រជាធិបតេយ្យ និយមថ្នាក់ អន្តរជាតិ ចូលរួម ឬ គាំទ្រ ថែមទៀត ប្រហែល ជា ស្រុកខ្មែរ ក្លាយ ជា ប្រទេស កូរ៉េ ខាងត្បូង បាត់ទៅហើយ។

ដូច្នោះ ករណី លោក កឹម សុខា គឺមិនចាំបាច់ រិះរក ប្បថ្មយភាព (logique) អ្វីនោះ ទេ ព្រោះ ជា ករណីមួយ នៅក្នុង អំពើ អកុសល គ្មាន ច្បាប់ គ្មាន សីលធម៌ សំរាប់ យក មក រក ហេតុផល អ្វី នោះដែរ។ លោក កឹម សុខា ខ្លួនគាត់ គាត់ មិន ទាំង គិតថា ខ្លួន គាត់ ជា អ្នករងគ្រោះ នូវអំពើ អយុត្តិធម៌ផង តើ មាន នរណា ទៅ គេ គិតគោត់។ ល្បែង ទាំងឡាយ នេះ មាន គ្រោះថ្នាក់ណាស់ ដល់ អ្នកគាំទ្រ ស្មោះពិត លោក សម រង្ស៊ី និង កឹម សុខា ដូចយ៉ាង លោក សម រង្ស៊ី សូមទោស លោក ហ៊ុន សែន ហើយ ហ៊ានរើល ត្រឡប់ មកស្រុកវិញ ដើរតួ ជា អ្នកក្លាហាន នាំ ៩ អ្នកគាំទ្រ កោតសរសើរ នាំគ្នាទៅ ស្វាគមន៍ ទុក ជា វិបុលស។ រឿងនេះ ដូចមានក្នុងរឿងនិទានខ្មែរឈ្មោះគង់ ហ៊ាន ដែល ជា មនុស្ស កំសាក បំផុត៖ ស្តេចតាំងគាត់ជាមេទ័ព ព្រោះស្មានថាជាអ្នកក្លាហាន ដឹង នាំ ទ័ព ទៅ ច្បាំងនឹង សត្រូវនគរ នៅពេលឃើញ ទ័ពសត្រូវ ភ័យរាគអាចម៍ដាក់លើ ក្បាល ដំរី របស់ខ្លួន ដំរី គ្រ ជាក់ក្បាល នឹកស្មាន ថា ចៅហ្វាយខ្លួន បញ្ជា ៩ចោលចូល ប្រយុទ្ធនឹង សត្រូវ កំចោល សម្រុកចូល ក្នុងជួរទ័ពសត្រូវ នាំ៩ ពលសត្រូវ ភ័យខ្លាច សេ ចក្តី ក្លាហាន របស់ គង់ ហ៊ាន ក៏ នាំ គ្នា រត់ចោលជួរទ័ព នាំ៩ទ័ព គង់ ហ៊ាន មានជ័យ ជំនះ។ ករណី លោក សម រង្ស៊ី មិន ខុស ពី ករណី គង់ ហ៊ាន តែ មាន ចំណុចមួយ ខុស គ្នា ត្រង់ នៅទីបញ្ចប់ គង់ ហ៊ាន មាន ជ័យជំនះ ចំពោះ លោក សម រង្ស៊ី វិញ ទីបញ្ចប់ លោក ហ៊ុន សែនឯណោះទេ ជា អ្នកមានជ័យជំនះ ព្រោះ គាត់ដឹង ថា សម រង្ស៊ី ភ័យ រាគអាចម៍ នឹង ការសម្តែង របស់គាត់ តែដើរតួជា វិបុលស ដូច្នោះ គាត់ មិន ទ័ព គាត់ រត់ចោលជួរ នោះឡើយ ថែមទាំង ៩ ទម្លាក់ លោក កឹម សុខា បន្ថែមទៀត ហើយ ប្រហែល ជា សំបុត្រ សូមទោស របស់ សម រង្ស៊ី ធ្វើក្រោយថ្ងៃ ពួក ជន ពាល វាយ តំណាងរាស្ត្រ ព្រោះ ភ័យក្លាច ហ៊ុន សែន។ សួរថា តើ លោក កឹម សុខា ដឹងរឿង សំបុត្រ

ករណី ជកដំលោច លោក ឥម សុខា

នេះដែរឬទេ បើគាត់ ដឹង គឺ គាត់ ចូលដៃចូលជើង ជា មួយ សម រង្សី ដើម្បី បោក ប្រាស់ អ្នកគាំទ្រគាត់ និង ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ នោះឯង ឲ្យគេជឿ ថា គាត់ ជា វិបុលស មិន ខ្លាច ជាប់គុក ហ៊ុន សែន ហ៊ានប្រឈមមុខនឹង ការកំរាមកំហែង «មនុស្សខ្លាំង» ដើម្បី បំរើជាតិ។»